

WYDZIAŁ VI

Zagraniczni

Arata Isozaki **23 VII 1931–28 XII 2022**

Arata Isozaki, architekt należący do ścisłej światowej czołówki, zmarł w Naha na Okinawie w wieku 91 lat. Był laureatem licznych nagród za wybitne osiągnięcia we współczesnej architekturze, honorowym członkiem Amerykańskiego Instytutu Architektury, Królewskiego Instytutu Architektury w Anglii oraz Kawalerem Orderu Sztuki we Francji i laureatem Nagrody Pritzкера. Był też członkiem zagranicznym Wydziału VI PAU od 1996 r.

W 1994 r. Prezydent RP Lech Wałęsa odznaczył go Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej za projekt Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie, który był darem architekta dla Fundacji Kyoto–Kraków Andrzeja Wajdy i Krystyny Zachwatowicz.

Arata Isozaki urodził się w 1931 r. w Oita na wyspie Kiusiu. Jako kilkunastoletni chłopiec był świadkiem atomowych ataków na Hiroshimę i Nagasaki. W latach 1949–1954 studiował architekturę na Uniwersytecie w Tokio. Od 1954 do 1963 r. pracował w studio URTEC profesora Kenzō Tange, był jego najzdolniejszym uczniem. Brał udział w wygranym konkursie na rozbudowę Skopje, uczestniczył w wizjonerskim projekcie ekspansji Tokio w rejonie Zatoki Tokijskiej. W 1963 r. założył własne biuro Arata Isozaki Atelier.

Wczesne prace Isozakiego to budynki w Fukuoka i mieście rodzinnym Oita. Punktem zwrotnym w karierze były lata 70. XX wieku: Muzeum Sztuki Współczesnej w Gunma z lat 1971–1974 i Muzeum Sztuki w Fukuoka powstałe w latach 1972–1974. Pracami okresu postmodernistycznego są

projekty MOCA w Los Angeles (1983–1986), budynek TCB w Tsukubie (1979–1983) i Centrum Sztuki „Art Tower Mito” w Mito (1986–1990).

W latach 90. XX wieku Isozaki odszedł od stylistyki postmodernizmu, częściej pracował poza Japonią. Zaprojektował Stadion Olimpijski Palau Sant Jordi w Barcelonie (1990); Muzeum Domus – Casa del Hombre w La Coruña w Hiszpanii (1995); Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie (1994); Centrum Kultury w Shenzhen w Chinach (1997–2003); Muzeum CAFA w Pekinie (2003–2008); Centrum Kongresowe Kataru w Doha (2004–2011); Salę Koncertową w Szanghaju w Chinach (2008–2014); Muzeum w Hunan w Chinach (2011–2017)¹.

W Krakowie, wielokrotnie nagradzanym i powszechnie podziwianym jego dziełem jest Muzeum Manggha, które projektował w latach 1988–1992 na zaproszenie Fundacji Kyoto–Kraków Andrzeja Wajdy i Krystyny Zachwatowicz. Japoński mistrz stworzył budynek o oryginalnym sfalowanym dachu, pragnął bowiem, aby motyw fali, zaczerpnięty z obrazów Hokusai, harmonijnie współgrał z kształtem wijącej się pod Wawelem Wisły i symbolicznie połączył dwie odległe kultury, polską i japońską.

W 1994 r. Arata Isozaki w katalogu przygotowanym na otwarcie Mangghi napisał, że „tak, jak Kolekcja Jasieńskiego przekroczyła ramy sztuki japońskiej – tak ten budynek również wyszedł poza ramy japońskości i zapuścił korzenie w polskiej ziemi. Budowla znajdująca się w miejscu tak widocznym z tarasu Wzgórza Wawelskiego została wkomponowana w meandry płynącej pośrodku Wisły, by nie zakłócić trwającego tu od dawien dawna genius loci”². Do dziś, po trzech dziesięcioleciach, projekt uważany jest za przykład doskonałego wpisania nowoczesnej formy architektonicznej w zabytkowe centrum Krakowa.

W Polsce z Aratą Isozaki współpracowali architekci Krzysztof Ingarden i Jacek Ewy; w latach 1988–1994 przy projekcie „Centrum Manggha”, a w roku 2008 przy wygranym, lecz niezrealizowanym projekcie konkursowym na zespół obiektów kulturalnych „Mystecyjski Arsenal” w Kijowie. W roku 2009 oba biura uczestniczyły w konkursie na Muzeum Historii Polski w Warszawie, a w latach 2007–2015 w wygranym konkursie i realizacji Centrum Kongresowego w Krakowie.

Arata Isozaki był nie tylko światowej klasy architektem, lecz także artystą. Tworzył rysunki, akwarele i serigrafie. Był kuratorem wystaw, sędzią

¹ Ingarden Krzysztof, *Nowoczesność i tradycja w architekturze współczesnej Japonii. Trzy przykłady postaw twórczych: Kenzō Tange, Arata Isozaki, Kengo Kuma*, „Journal of Urban Ethnology” 20/2022.

² Cytat zaczerpnięty z artykułu: Ingarden Krzysztof, *Form Follows Poetry*, Manggha – historia projektu, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha 2009.

w konkursach architektonicznych, pisarzem i poetą, autorem niezliczonych artykułów i wielu pozycji książkowych z dziedziny architektury, w tym teorii architektury. Arata Isozaki pozostanie w naszej pamięci jako genialny twórca i przyjaciel Polski.

Krzysztof Ingarden